

ע"פ 6197/20 - מדינת ישראל נגד פארוקגולאני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים ע"פ 6197/20

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט י' אלרון

המערערת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פארוקגולאני

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
ב-ת"פ 19-04-28467 מיום 21.07.2020 שניתן על
ידי השופט א' רון

תאריך הישיבה: י"א בכסלו התשפ"ב (15.11.2021)

בשם המערערת: עו"ד תמר בורנשטיין

בשם המשיב: עו"ד רפאל פריג'; עו"ד רפי לוי

בשם שירות המבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

מתורגמנית: גב' אבו לבן סוהר

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט המחוזי ירושלים (השופט א' רון) ב-ת"פ 28467-04-19 מיום 21.7.2020, במסגרתו הושת על המשיב עונש של 9 חודשי מאסר בפועל שירוצו בדרך של עבודות שירות, לצד ענישה נלווית, בשל הרשעתו על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירת חבלה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוקהעונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוקהעונשין).

עובדות כתב האישום

2. כמתואר בנימוקי הערעור, המשיב הורשע בדקירת שני מתלוננים זה אחר זה באמצעות חפץ חד בפלג גופם העליון, כך שהאחד סבל מפצע דקירה בחזה משמאל עם דימום עורקי והשני סבל מפצע דקירה בבטן. שני המתלוננים נזקקו לטיפול רפואי. דקירת השניים התרחשה במהלך קטטה שהתפתחה על רקע סכסוך עסקי, אליה הגיע המשיב מצויד בחפץ חד.

ההליך בבית המשפט המחוזי

3. המשיב הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, לפיו הוסכם כי הצדדים "יעתרו באופן פתוח" לאחר קבלת תסקיר בעניינו של המשיב, כאשר המערערת תטען לעונש מאסר בפועל לתקופה של 27 חודשים, מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים.

עוד צוין ב"הודעה על הסדר טיעון" כי המערערת אינה מתחייבת שלא לערער על גזר הדין, אם העונש שיוטל על ידי בית המשפט "יחרוג לקולא" מההסדר או "אם בית המשפט יטיל עונש מתחת לעונש הראוי לו טענה".

4. בתסקיר שירות המבחן שהוגש לבית המשפט המחוזי פורטו נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של המשיב - היותו יתום מאב ובן למשפחה החווה מצוקה כלכלית. באשר להערכת הסיכון לעבריינות וסיכויי השיקום, צוין כי המשיב מבטא שאיפות לניהול אורח חיים תקין ללא מעורבות נוספת בפלילים, וכי הוא מגלה אחריות לפרנסת משפחתו. יחד עם זאת, לצד לקיחת אחריות באופן מילולי, ההתרשמות היא כי המשיב ממוקד בהשלכות ההליך המשפטי על חייו ועתידו, ומתקשה "להתבונן" בפגיעה שגרם למתלוננים.

במכלול הנסיבות שפורטו בתסקיר, ובכלל זה היותו "בחור צעיר" שזו מעורבותו הראשונה בפלילים, ולצד ביטויי החרטה שגילה, שירות המבחן "התלבט" באשר להמלצתו בין מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח לבין עבודות שירות, ומשכך המליץ כי ככל שיוטל על המשיב עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, בית המשפט ייתחשבבאמור בתסקיר בקביעת משכו.

5. בטיעוניה לעונש בבית המשפט המחוזי, המערערת הפנתה לחומרת העבירה בה הורשע המשיב, לחומרת החבלות שנגרמו למתלוננים ולחומרה בה רואים בתי המשפט התנהלות אלימה כהתנהלות המשיב במקרה דנן. בנוסף, המערערת הדגישה את הנסיבות המחמירות בעניינו של המשיב - ניסיון לפתור סכסוך באלימות על ידי הגעתו למקום עם חפץ חד, שהכינו מבעוד מועד, תקיפת

המתלוננים, וגרימת חבלות בעלות פוטנציאל נזק חמור – פוטנציאל שהתממש מאחרשמעשי המשיב גרמו למתלוננים "נזקים ופציעות משמעותיות" (לעניין זה אף הוגשו תצהירי נפגעי עבירה).

המערערת אמנם לא ביקשה לחרוג מהסכמתה בהסדר הטיעון כי תעתור להטיל על המשיב עונש של 27 חודשי מאסר בפועל, אך עם זאת ביקשה לקבוע כי המתחם הראוי בעניינו נע בין שנתיים לחמש שנות מאסר.

6. מנגד, בא כוח המשיב חלק על בא כוח המערערת באשר להתנהלותו, וטען כי האירוע האלים החל עם תקיפת דודו של המשיב, בגינה נחבל ונזקק לטיפול רפואי – משכך, מעורבותו הייתה בשל חששו לשלום דודו, ואולם כיום המשיב מבין את הפסול במעשיו, ומביע חרטה. עוד טען, כי החבלות שנגרמו למתלוננים הן "פציעות שיטחיות מאוד" ו"קלות"; הדגיש את גילו של המשיב בעת התרחשות האירוע; וכן את האמור בתסקיר שירות המבחן.

לעניין מתחם העונש, טען בא כוח המשיב כי לשיטתו מתחם זה אמור לנוע בין עבודות שירות לבין 9 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא, וכי בעניינו של המשיב גובר על שיקול ההרתעה והגמול, האינטרס השיקומי.

7. תחילה, בית המשפט המחוזי קבע בגזר דינו כי לאור הסדר הטיעון בין הצדדים ובהתאם להלכה שנקבעה בע"פ 2524/15 שפרנוביץ' נ' מדינת ישראל (8.9.2016) (להלן: הלכת שפרנוביץ'), הוא אינו נדרש לקבוע מתחם ענישה בעניינו של המשיב, שכן הוא "פטור... מדיון במישור זה".

בית המשפט ציין כי העבירה שביצע המשיב מגלמת חומרה יתירה, וכי נשקפת מסוכנות רבה מתקיפה באמצעות חפצים חדים, העלולה במקרים מסוימים "להוביל לתוצאות הוותיקות גורל". לצד זאת, בית המשפט נתן דעתו לכך שמדובר בעבירה היחידה שביצע המשיב, ולכך שהודה וקיבל אחריות מלאה למעשיו.

לבסוף – בית המשפט העיר כי מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות אלו מובילה לרוב לקביעת עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא. עם זאת, לאור נסיבותיו האישיות של המשיב ובכלל זה היותו "בגיר צעיר"; תקופת המעצר הממושכת בה שהה מאחורי סורג ובריא, ומעצר הבית לאחר מכן; ותסקיר שירות המבחן החיובי בעיקרו, אשר ציין כי עונש מאסר בדרך של עבודות שירות "אינו בלתי סביר" – יש להורות על ריצוי העונש בדרך זו. הודגש, כי מאחר שיש בקביעה זו כדי להקל עם המערער, יש להעמיד את שיעור הפיצוי למתלוננים על הרף הגבוה.

בהתאם לכך, בית המשפט המחוזי גזר על המשיב 9 חודשי מאסר בפועל שירוצו בדרך של עבודות שירות; 10

חודשימאסרעלתנאי, לבליעבור עבירה לפי סימן ד' לפרק י' בחוק העונשין, למשך שנתיים; פיצוי למתלוננים בסך 12,500 ש"ח לכל אחד; וקנס בסך 1000 ש"ח או 10 ימי מאסר תמורתו.

תמצית טענות הצדדים בערעור

עמוד 3

8. המערערת משיגה על גזר הדין בשתיים: האחת, לשיטתה בית המשפט המחוזי שגה עת נמנע מקביעת מתחם עונש הולם; והשנייה, כי עונשו של המשיב חורג באופן קיצוני לקולה ממתחם העונש ההולם, בהינתן המעשים החמורים בהם הורשע.

9. אשר לטענה הראשונה, המערערת הדגישה כי הימנעות בית המשפט מקביעת מתחם עונש הולם עומדת בניגוד להוראות וכוונת המחוקק בתיקון 113 לחוק העונשין; בניגוד לפסיקת בית המשפט העליון; ובניגוד לכך שבמסגרת הטיעונים לעונש עתרו שני הצדדים לקביעת מתחם זה.

כן הוסיפה כי בהתאם לגישה הרווחת, אף במקרים בהם הצדדים מגיעים להסדר טיעון הכולל הסכמה לעניין העונש, על הערכאה הדיונית לקבוע מתחם עונש הולם על מנת לבחון את סבירות ההסכמה העונשית. לעמדתה, המקרים בהם הערכאה הדיונית עשויה שלא להיות מחויבת להרחיב בדבר קביעת המתחם הם מצומצמים, ויתקיימו רק מקום בו הצדדים הסכימו על טווח ענישה הנופל בבירור בתוך מתחם הענישה.

במקרה דנן, הצדדים כלל לא הגיעו לטווח ענישה מוסכם – ומשכך, אף לפי גישה מצמצמת, בית המשפט המחוזי לא היה ראשי לגזור את עונש המשיב מבלי לקבוע תחילה מתחם ענישה ולנמק האם עונשו מצוי בתוך מתחם זה, או חורג ממנו.

10. לגישת המערערת, הסתמכות בית המשפט המחוזי על הלכת שפרנוביץ כדי לנמק הימנעותו מקביעת מתחם ענישה, שגויה. בהלכה זו ביקשו הצדדים באופן מפורש ומוסכם להימנע מלטעון למתחם ענישה – וחרף ההסכמה, קבעה הערכאה הדיונית מתחם זה, אשר הרף העליון במסגרתו עלה באופן משמעותי על תקרת הענישה המוסכמת בין הצדדים. שונה הדבר בעניינו, במסגרתו לא הייתה הסכמה בין הצדדים לעניין זה. על כן, אף לפי הלכת שפרנוביץ, ברי כי הערכאה הדיונית אינה יכולה לגזור כל עונש שהיא רואה לנכון לקבוע, מבלי להידרש למיקומו ביחס למתחם הענישה.

11. אשר לטענתה השנייה, המערערת ציינה כי העונש שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי "רחוק מלהלום את המעשים החמורים בהם הורשע המשיב". הודגש, כי המשיב דקר ופגע בשני המתלוננים בפלג גופם העליון, באמצעות חפץ חד בו הצטייד מבעוד מועד, כאשר גם נוכחות נוספים בזירה לא מנעה ממנו מלתקוף אותם בזה אחר זה. משכך, ברי כי עונש של 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות, חורג לקולה ממתחם העונש ההולם.

לבסוף, טענה המערערת כי ראוילקבלאתהערעורולקבועמתחםענישה, שתחילתו בשנתיים מאסר בפועל. צוין כי התנאים הקבועים בסעיף 40 לחוק העונשין באשר לחריגה ממתחם העונש ההולם לא התקיימו במקרה דנן, שכן המשיב לא עבר כל תהליך שיקומי, והחרטה שביטא הייתה מילולית בלבד. הודגש, כי אף שירות המבחן התלבט באשר למשיב, "והסתפק" בהמלצה כי בית המשפט יתחשב בקביעת משך המאסר בכך שהמשיב צעיר ונעדר עבר פלילי. המלצה זו, כך לטענת המערערת, עולה בקנה אחד עם עתירתה להשית עליו עונש ברף התחתון של מתחם העונש ההולם.

12. מנגד, בא כוח המשיב טען כי אין להתערב בקביעתו המאוזנת והנכונה של בית המשפט המחוזי. לשיטתו, עונשו של המשיב נגזר בהתאם להסכם הטיעון שנחתם בין הצדדים, במסגרתו המערערת הגבילה עצמה ל-27 חודשי מאסר, והמשיב היה חופשי בטיעונו. לגישתו, הסכמה זאת מהווה למעשה טווח ענישה שהוסכם במסגרת הסדר הטיעון, ומשכך פסיקת בית המשפט המחוזי מצויה בתחומי הטווח ואינה חורגת מהמוסכם.

בתוך כך שב בא כוח המשיב על טענותיו כי האירוע מושא הערעור לא היה מתוכנן, וכן פירט את נסיבותיו האישיות של המשיב - פטירת אביו; תמיכתו הכלכלית במשפחתו; גילו הצעיר; הבעת חרטה ולקחת אחריות; ומעצרו הממושך, לראשונה בחייו.

13. עובר לדיון בערעור, התקבלו מספר תסקירי שירות המבחן המציינים בין היתר כי המשיב לקח אחריות מילולית למיוחס לו, ומבטא צער וחרטה על מעשיו; תופס את האירוע כחריג להתנהלותו; מתקשה לראות את הפגיעה הממשית שנגרמה למתלוננים; לא מבטא צרכים טיפוליים; ומשקיע את רוב זמנו בעבודה לצורך שיפור מצבה הכלכלי הקשה של משפחתו, הנתונה בחובות רבים.

לבסוף, בכלל התסקירים הגיע שירות המבחן למסקנה כי לאור התייחסותו הכוללת של המשיב למעשיו, אין בידו כדי לבוא בהמלצה טיפולית שיקומית.

דיון והכרעה

14. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל, וכך אציע לחברי.

אמנם, אין זה מדרכה של ערכאת ערעור למצות את הדין עם נאשם, וכידוע היא אינה נוטה להתערב בחומרת העונש שנגזר עליו בערכאה הדיונית אלא בנסיבות בהן ניכרת בגזר הדין סטייה מהותית ובלטת מהענישה המקובלת במקרים דומים, אומדיניות הענישה הראויה (ע"פ 1465/20 מדינת ישראל נ' פלוני (19.3.2020)).

ואולם, אני סבור כי המקרה שלפנינו נמנה עם אותם מקרים המצדיקים את התערבות ערכאת הערעור - הן מחמת קולת העונש שנגזר על המשיב ביחס לחומרת מעשיו, הסוטה באופן חריג מהענישה המקובלת; והן לאור הימנעות הערכאה הדיונית מקביעת מתחם עונש הולם, בניגוד לנדרש על פי דין.

קביעת מתחם עונש הולם

15. בשנת 2012 נחקק תיקון 113 לחוק העונשין (להלן: התיקון), שמטרתו הבניית שיקול הדעת השיפוטי, באופן שייצור אחידות בענישה הפלילית. כך, סעיף 40א לחוק העונשין שנחקק במסגרת התיקון, עומד על מטרות:

"מטרתו של סימון זה לקבוע את העקרונות השיקולים המנחים בענישה, המשקל שיש לתת להם והיחס ביניהם, כדי שבית המשפט יקבע את העונשה המתאים לנאשם בנסיבות העבירה".

התיקון מורה כי על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם לעבירה שביצע נאשם בהתאם לעיקרון ההלימה, תוך התחשבות, בין היתר, בערכים החברתיים שנפגעו מביצועה; מידת הפגיעה בהם; ומדיניות הענישה הנהוגה. סטייה מעקרון זה תהא משיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור, ולאחר שבית המשפט נימק את החלטתו (סעיפים 40ב - 40ה, ו-40יד לחוק העונשין; וראו למשל ע"פ 4815/13 מדינת ישראל נ' אלעוקבי (1.1.2014); ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל (5.8.2013); ע"פ 2357/13 רוש נ' מדינת ישראל (6.10.2013)).

16. בית משפט זה נדרש זה מכבר לפרשנות "מערכת היחסים" בין הוראות התיקון לבין קיומו של הסדר טיעון, וקבע כי קיומו של האחרון אינו מבטל את תחולת ההוראות שנקבעו במסגרת התיקון. היינו: אף אם יש הסכמה בין הצדדים לטווח ענישה, שהוא תוצאה של כוח מיקוח הצדדים, על בית המשפט לבחון את מתחם הענישה, המהווה קביעה נורמטיבית בדבר האיזון הראוי שנקבע על ידי המחוקק (ראו ע"פ 512/13 פלוני' מדינת ישראל (4.12.2013); ע"פ 3856/13 גוני' מדינת ישראל (3.2.2014)).

כפי שצינתי בעבר, לא רק שבית המשפט אינו כבול להסכמות הצדדים בקביעת מתחם הענישה, אלא ארואי כי קבע מתחם זה בנפרד מהסכמות אלו, וזאת כדי לאפשר את בחינת הסדר הטיעון לאורה עונשה הולם בנסיבות העניין (ע"פ 1548/18 גיא' מדינת ישראל (28.11.2021)).

17. מן הכלל אל הפרט. בעניינו, אכן נפלה שגגה בקביעת בית המשפט המחוזי עת סבר כי לאור "הסדר התקרה", כלשונו, בין הצדדים, הוא אינו מחייב לקיים דיון במתחם ענישה. זאת, מאחר שלמעשה הסדר הטיעון שהוסכם לא כללה הסכמה בדבר טווח ענישה, ובין העונשים להם עתרו הצדדים - 9 חודשים מצד המשיב, ו-27 חודשים מצד המערער - קיים פער משמעותי המצריך הכרעה שיפוטית.

18. כן מקובלת עלי טענת המערער כי לא היה מקום להסתמך על הלכת שפרנוביץ בנסיבות המקרה דנן. כאמור, שם מדובר היה במקרה בו הצדדים ביקשו "באופן מפורש ומוסכם, משיקולים שלהם, להימנע מלטעון למתחם העונש" (שם, פס' 17), וחרף הסכמתם זו - קבעה הערכאה הדיונית מתחם ענישה, שהרף העליון בו חורג לחומרה באופן קיצוני מהמתחם המוסכם בין הצדדים. לאור זאת, סברה ערכאת הערעור שם כי יש להתערב בקביעה זו, תוך מתן משקל להסדר אליו הגיעו הצדדים.

אין כך הדבר בעניינו, שכן כאמור הסדר הטיעון בין הצדדים לא כלל הסכמה לטווח ענישה, ובוודאי שלא כלל הסכמה מפורשת "להימנע מלטעון למתחם העונש", כפי שנקבע בהלכת שפרנוביץ - אלא הוסכם כי "הצדדים יעתרו באופן פתוח". משכך, היה על בית המשפט המחוזי לקבוע מתחם עונש הולם, וככל שמצא לנכון לחרוג ממנו, לקולה או לחומרה, לנמק קביעתו.

קולת העונש שנגזר על המשיב

19. בנסיבות המקרה דנן, אני סבור כאמור כי העונש שהושת על המשיב חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הראויה ואינו הולם את חומרת המעשים בהם הורשע, באופן המצדיק התערבות ערכאת ערעור.

20. בית משפט זה הדגיש לא אחת את החומרה הטמונה בעבירות חבלה חמורה, המסכנות את שלום הציבור ובטחונו, תוך עשיית דין עצמי והתעלמות מהוראות חוק, וגורמות פעמים רבות לפגיעות בגוף ובנפש. על מדיניות הענישה לשקף חומרה זו על ידי השתת עונשי מאסר משמעותיים על עבריינים המבצעים עבירות אלימות בכלל, ועל משיבי צעעבירה של חבלה בנסיבות מחמירות בפרט (ראו למשל ע"פ 8420/19 בורגרקארני מדינת ישראל (18.2.2020); ע"פ 8381/17 מדינת ישראל נ' איכילוב (24.4.2018)).

21. כמתואר בכתב האישום המתוקן, המשיב הגיע למקום בו התרחשה קטטה בין בני משפחתו לבין משפחה נוספת, המצויה עמם בסכסוך. עובר להגעתו הצטייד בחפץ חד והחל לדקור את מתלונן 1, וחדל רק לאחר שהנוכחים במקום הצליחו להרחיקו בכוח. המשיב המשיך והלך לעבר מתלונן 2, ותקף אותו בבטנו באמצעות החפץ החד. בעקבות כך נדרשו שני המתלוננים לטיפול רפואי, לרבות תפרים - בנסיבות המתוארות, ניכר כי העונש שנגזר על המשיב אינו משקף כראוי את החומרה הנובעת ממעשיו.

בית המשפט המחוזי הקל בעונשו של המשיב, ככל הנראה כתוצאה מכך שנמנע כאמור מקביעת מתחם ענישה הולם המגלם בתוכו שיקולי גמול, הרתעה, ופגיעה בערכים מוגנים. העונש שנגזר על המשיב אינו מבטא את החומרה היתירה המצויה בהתנהלותו האלימה, אשר הפכה לחזון נפרץ במחוזותינו - ומשכך, מחייב התערבות של ערכאת הערעור.

22. לא כל שכן, המשיב אף לא הראה כל הליך שיקום המצדיק הקלה בעונשו, ושירות המבחן בתסקיריו בא בהמלצה מצומצמת בלבד, כי בעת גזירת עונשו יש להתחשב בגילו ובהעדר עברו הפלילי - אף מסיבה זו קשה עד מאוד להלום חריגה לקולה במידה שנקבעה על ידי בית המשפט המחוזי.

23. לאור כל האמור, אציע לחבריי לקבל את הערעור ולהעמיד את עונשו של המשיב על 15 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריש, עונש שאף הוא אינו מבטא את העונש הראוי בנסיבות העניין, וזאת לאור ההלכה כי אין זה מדרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין. יתר רכיבי גזר הדין יוותרו על כנם.

ש ו פ ט

השופט ג' קרא:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט ע' פוגלמן:

אני מסכים לחוות דעתו המנומקת של חברי, השופט י' אלרון.

אף אני סבור כי בבואו להכריע אם לקבל הסדר טיעון בין התביעה להגנה, על בית המשפט לבחון את ההסדר על רקע, בין היתר, העונש ההולם לעבירה (ע"פ 2454/18 שיינברג נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (6.12.2018); ע"פ 2021/17 מצגר נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (30.4.2017)).

גם בנפרד מהאמור, הענישה שהוטלה על המשיב חורגת במידה ניכרת מרמת הענישה הראויה, וכפי שהסביר חברי, רק בשל היותנו ערכאת ערעור שאינה ממצה את חומרת הדין, ראינו להעמיד את עונש המאסר בפועל על 15 חודשים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

המערער יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 10.1.2022 עד השעה 10:00 בימ"ר ניצן, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, כ"ד בכסלו התשפ"ב (28.11.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט